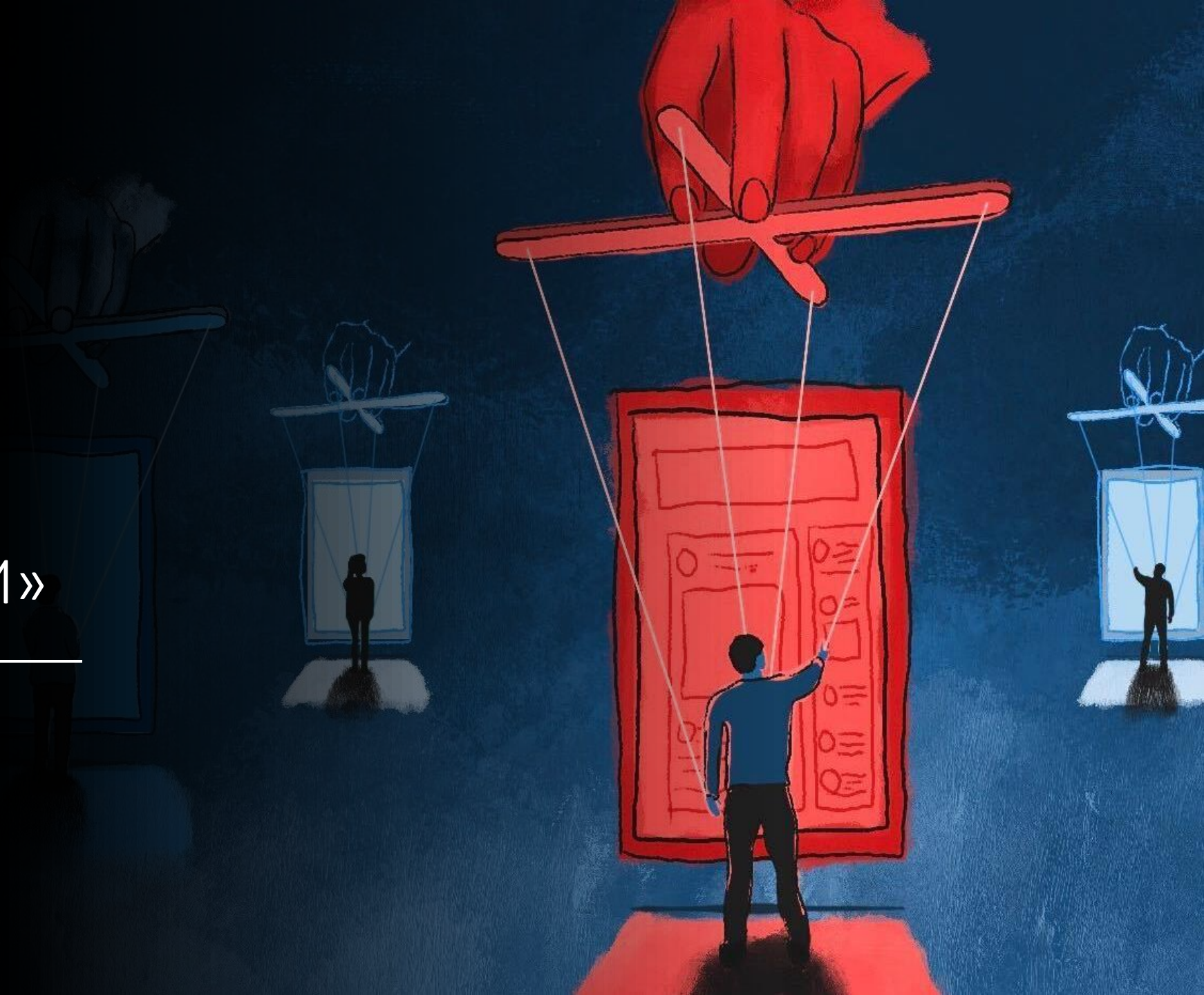

ПЕРЕДВИБОРНА АГІТАЦІЯ: «ПРИХОВАТИ НЕ МОЖНА ІДЕНТИФІКУВАТИ»

Мохончук Богдан Сергійович

старший викладач кафедри
конституційного права України
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
кандидат юридичних наук,
консультант IFES

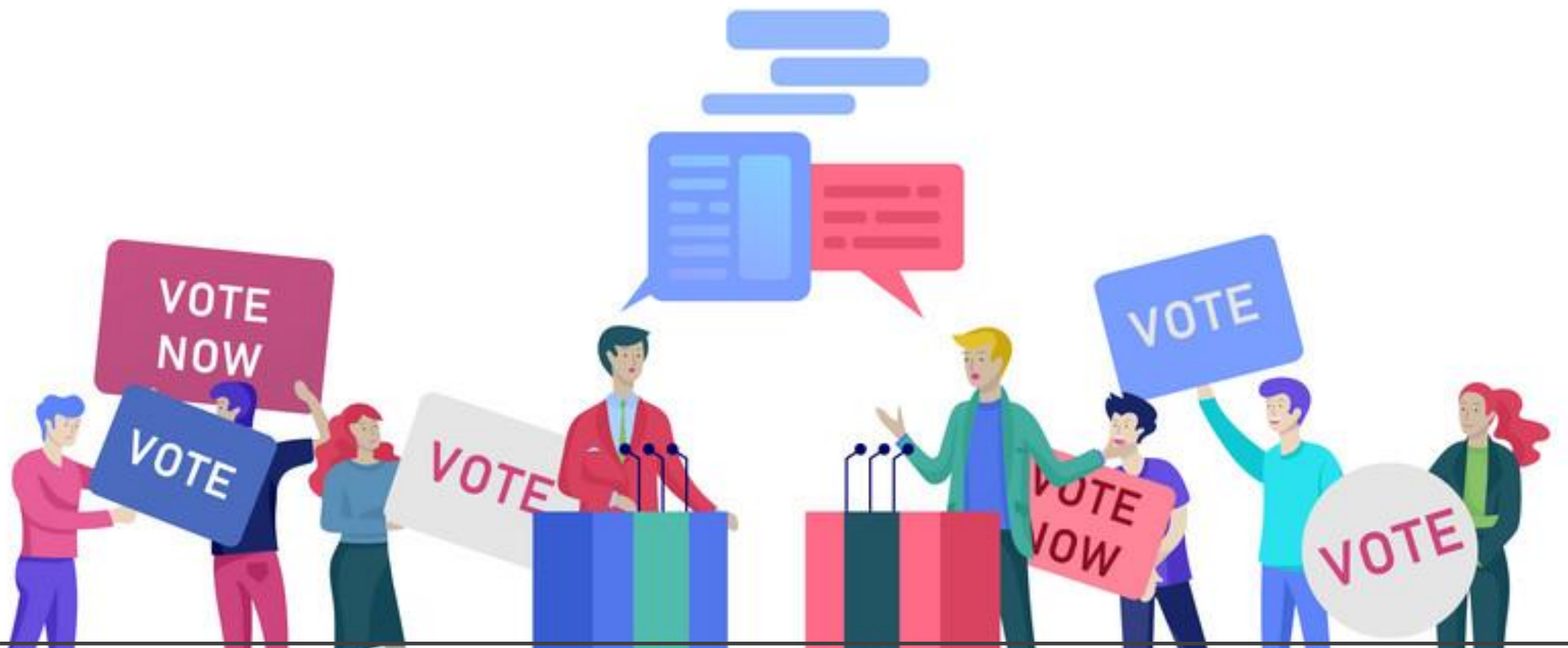

Структура

---

1. Засади передвиборної агітації в Україні
2. Заборона прихованої агітації як новела ВК
3. Висновки

1. Засади передвиборної агітації в Україні

Актуальність

- передвиборна агітація є однією із форм свободи вираження поглядів (рішення ЄСПЛ у справах «Боуман проти Сполученого Королівства», «Матьє Моан і Клерфейт проти Бельгії», «Лінгенс проти Австрії»)
- проведення передвиборної агітації становить окрему категорію справ у провадженні в адміністративних справах щодо виборчого процесу (коди 101010500, 101020500 та 101030500 Загального класифікатора)
- У КУпАП (ст. 212-9, 212-10, 212-13, 212-14, 212-15) та ККУ (ст. 160) є склади правопорушень пов'язані зі здійсненням агітації, ці норми виступають бланкетними щодо виборчого законодавства

Передвиборна агітація

уніфікація у
розділі 8 книги 1

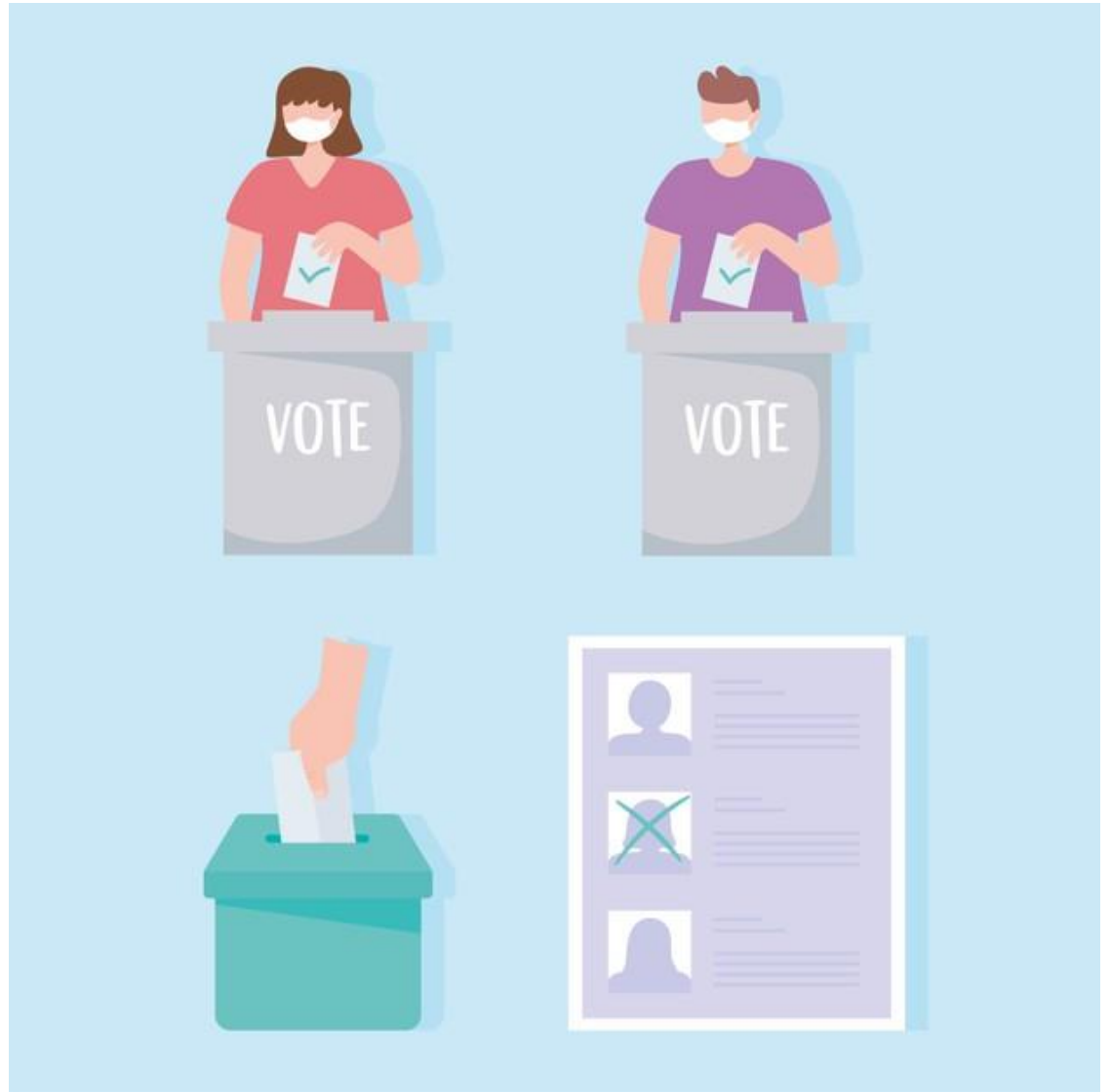
ознаки: мета і
суб'єкт

загально-
дозвільний метод

Мета

Не факт згадування кандидата чи партії, а категорія більш широкого та оціночного характеру, - спонукання голосувати за або не голосувати

Загальнодозвільний тип правового регулювання

Передбачає необхідність
зазначення конкретної
норми із відповідним
обмеженням для визнання
агітаційної діяльності
протиправною

2. Заборона прихованої агітації як новела Виборчого кодексу України

ВК України (ч. 5 ст. 51):
прихована передвиборна агітація забороняється

A wooden gavel with a dark handle and a light-colored head, resting on a reflective surface. Next to it is a crumpled piece of paper. The background is a dark teal color with a torn paper effect on the right side.

Законодавець заборонив приховану агітацію:

- не надавши ознак прихованої передвиборної агітації
- у одному реченні із заборonoю розміщення або поширення матеріалів передвиборної агітації, не позначеної відповідно до вимог ВК України
- у одному абзаці із широким переліком ознак, які ідентифікують передвиборну агітацію загалом

НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ

Прихована агітація – якою вона може бути

ОПУБЛІКОВАНО, 22.09.2020

Відповідно до частини п'ятої статті 51 Виборчого кодексу України прихована передвиборна агітація, а також розміщення або поширення матеріалів передвиборної агітації, не позначеної відповідно до вимог цього Кодексу, забороняються.

До передвиборної агітації у вказаному контексті законодавець зарахував:

- рекламу друкованих видань (газет, журналів, книг), інших товарів та послуг з використанням прізвищ чи зображень (портретів) кандидатів;
- використання символіки (гімну, прапора, розпізнавального знаку, девізу) або логотипів партії – суб'єкта відповідного виборчого процесу;
- використання передвиборних слоганів, гасел кандидатів, партій (організацій партій) – суб'єктів відповідного виборчого процесу;
- повідомлення про проведення видовищних чи інших публічних заходів на підтримку партії, кандидата або про підтримку зазначених заходів кандидатами, партіями (організаціями партій) – суб'єктами відповідного виборчого процесу, а

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 25 жовтня 2020 року у справі № 9901/324/20

- вона має містити інформацію, що дозволяє прямо чи опосередковано асоціювати проведення певного заходу чи діяльності або розповсюдження матеріалів із відповідною партією чи кандидатом
- дійсною метою заходу є спонукання виборців голосувати за або не голосувати за певного кандидата, партію
- така мета приховується певним чином у програмі, передачі, публікації, заході чи іншому матеріалі у такий спосіб, щоб ввести виборців в оману щодо дійсної мети таких програми, передачі, публікації, заходу чи матеріалу

Розбіжна окрема думка у справі № 9901/324/20 судді Гудими Д.А.

- Не бачу підстав не погодитися з таким твердженням, незважаючи на те, що висловлювання «Україна - це ти!» використовувалося раніше у виборчій кампанії іншої політичної сили, а також може асоціюватися, зокрема, з назвою відомої пісні. Виходячи із суті приписів ВК України, які регламентують передвиборну агітацію, та з їхньої мети, відповідач, незалежно від того, бажав він чи не бажав взяти участь у передвиборній агітації, взяв у ній участь. І така агітація є прихованою
- Використання ж відповідачем у кількох відеозверненнях гасла «Україна - це ти!» мало закріпити у свідомості виборців стійку асоціацію вказаного опитування із зазначеною партією

Проект Закону «Про місцевий референдум»

- містить інформацію, що дозволяє прямо чи опосередковано асоціювати діяльність з формами агітаційної, зі змістом питання референдуму, фактами та подіями, пов'язаними з процесом референдуму
- спонукає виборців голосувати за чи проти питання місцевого референдуму
- фінансування діяльності у формах агітації здійснюється не з фонду


```
graph TD; A[Прихована агітація] --- B[спонукання]; A --- C[прихованість];
```

Прихована
агітація

спонукання

прихованість

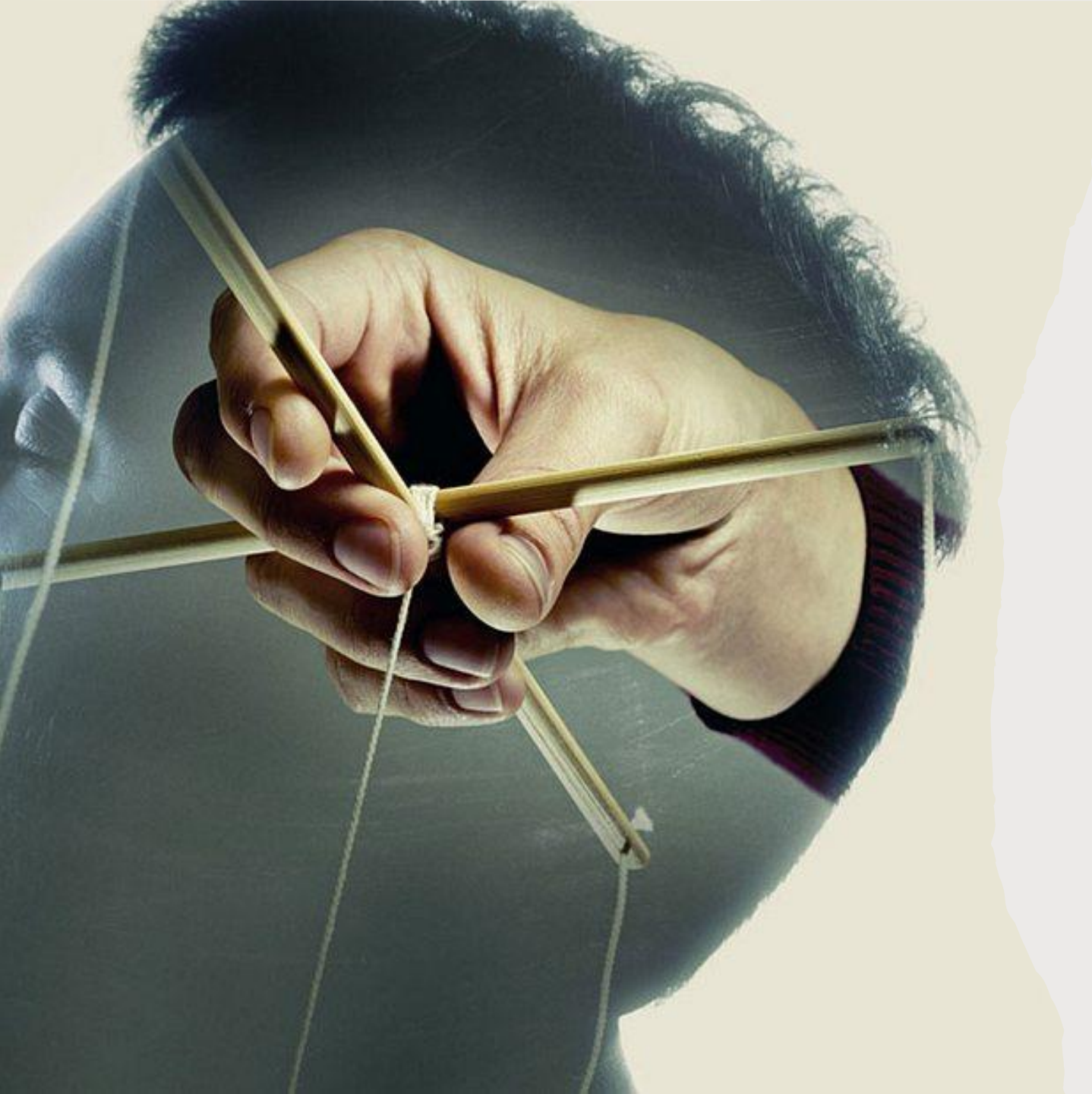
Приховування

- у академічному тлумачному словнику, серед іншого, означає «робити що-небудь менш помітним, не зовсім виразним», «маскувати, прикривати щось чим-небудь»
- обрання такого способу здійснення агітації, метою якого є ускладнення ідентифікації діяльності як агітаційної з точки зору правового регулювання та законодавчих обмежень
- використання мовних, стилістичних, аудіовізуальних та інших засобів, які ускладнюють ідентифікацію діяльності як агітаційної з точки зору ustalених або формально визначених ознак

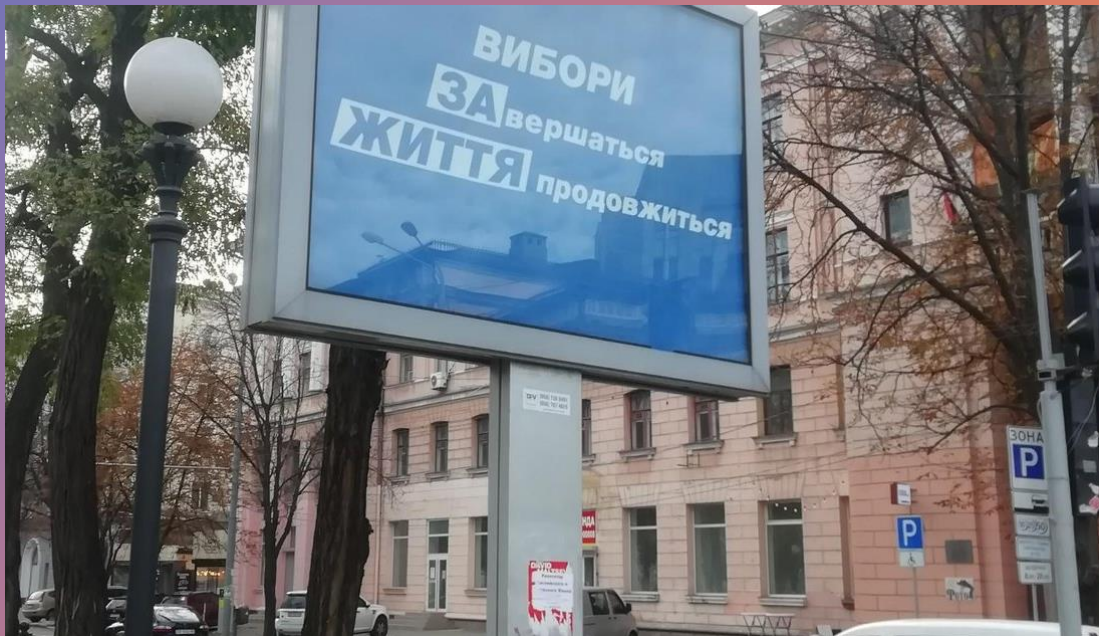

Наприклад, використання засобів, які:

- ускладнюють безпосередню асоціацію з конкретним кандидатом чи партією (перекручування імен, назв чи формулювань, спотворення логотипів та символіки тощо)
- дозволяють асоціювати діяльність з явищами, не пов'язаними із виборами (популяризацією загальнолюдських цінностей, святковими привітаннями, творами мистецтва, комерційними продуктами, приказками тощо)

Пропонуємо аналізувати потенційно приховану агітаційну діяльність в контексті пов'язаності з

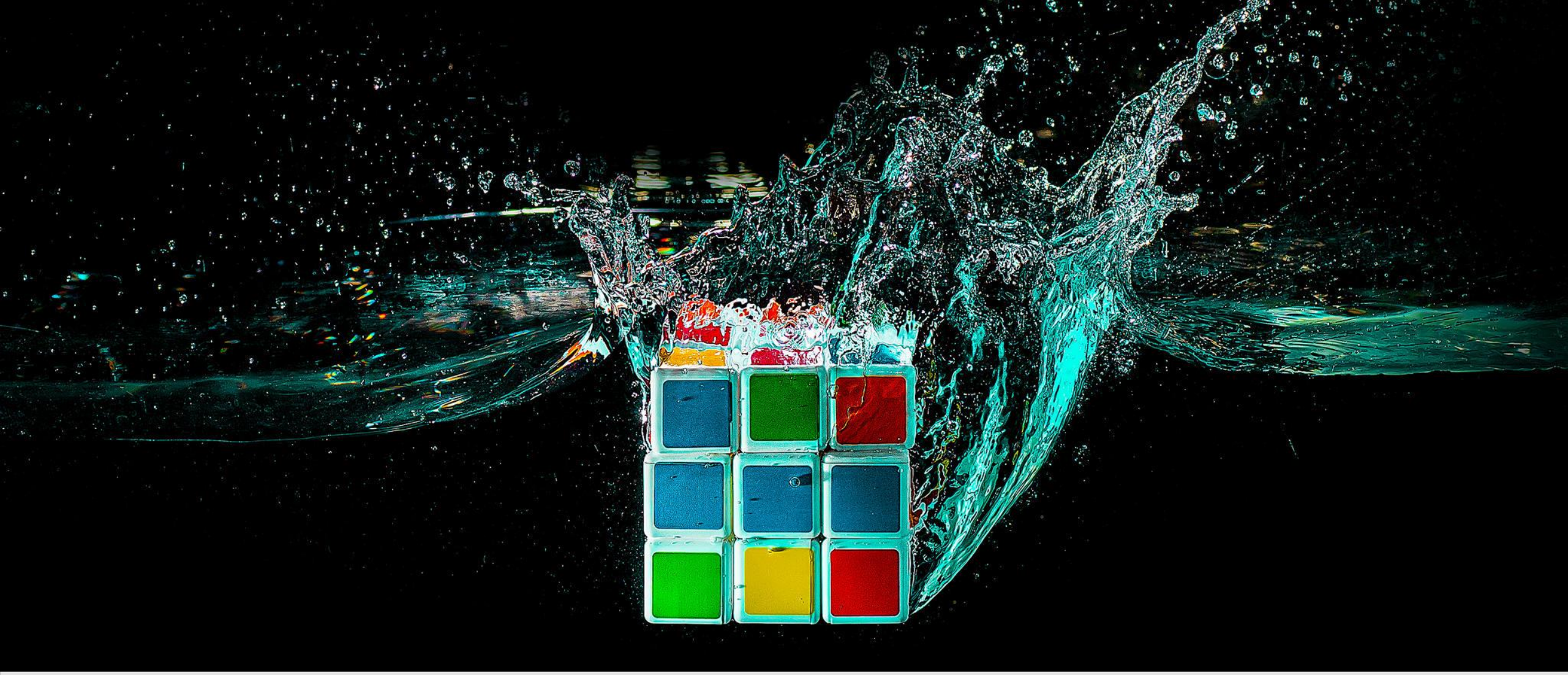
- іншими матеріалами та формами агітації, які законно поширюються конкретним суб'єктом виборчого процесу
- біографією кандидатів
- програмою кандидатів та партій, символікою, логотипами, зображеннями, слоганами та гаслами
- досвідом агітаційної діяльності під час інших виборчих процесів

Підтримуємо пропозицію висловлену у п. 3 ч. 3 ст. 93 проекту Закону «Про місцевий референдум», що прихованою не може вважатись агітація, яка фінансується з визначених законом джерел (насамперед з виборчого фонду).

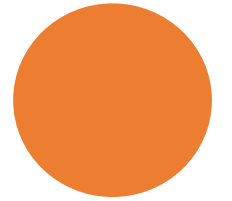
Така ознака є визначальною для ідентифікації прихованої передвиборної агітації у Латвії згідно з п. 6 секції 1 розділу 1 Закону щодо передвиборної агітації («Pre-election Campaign Law») від 13.12.2012

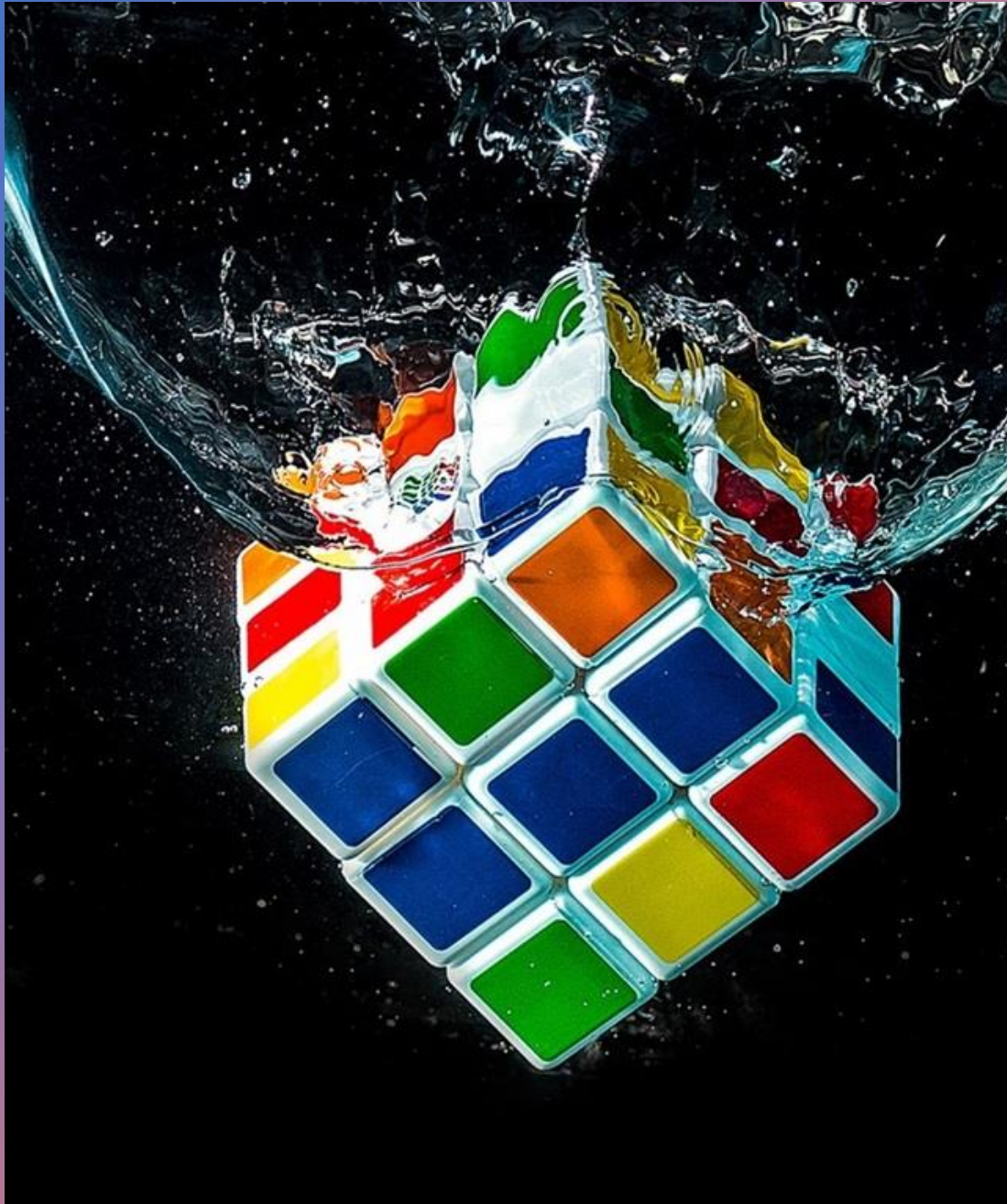

3. ВИСНОВКИ

Gigliola Cinquetti - «Si»

- Зайняла 2-ге місце на конкурсі Євробачення 1974, проте більше місяця була заборонена для трансляції
- В цей час проводилась кампанія з референдуму, який відбувся 12 травня 1974 та стосувався скасування закону, що легалізував інститут розлучень
- Національна компанія RAI заборонила трансляцію пісні, оскільки в ній часто повторювалось слово «Si» («Так»), що могло розглядатись як форма агітації

Висновки

- як агітаційна діяльність, прихована має аналогічну мету – спонукання голосувати або не голосувати
- як прихована діяльність, вона проявляється в обранні способу здійснення, метою якого є ускладнення ідентифікації з точки зору усталених або формально визначених ознак
- для ідентифікації спонукання (агітації) доцільно порівнювати з іншими матеріалами та формами агітації, які законно поширюються конкретним суб'єктом виборчого процесу, біографією кандидатів, програмою кандидатів та партій, їх символікою, логотипами, зображеннями, слоганами та гаслами, досвідом агітаційної діяльності
- прихованою не може вважатись агітація, яка фінансується з визначених законом джерел (насамперед з виборчого фонду)

Дякую за увагу!